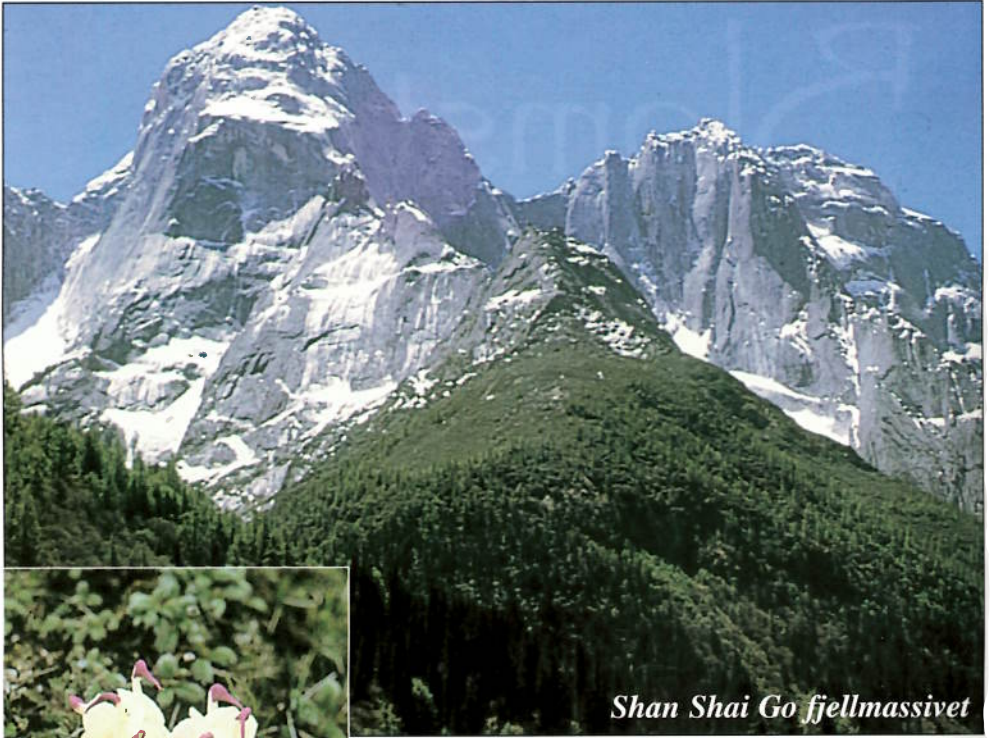

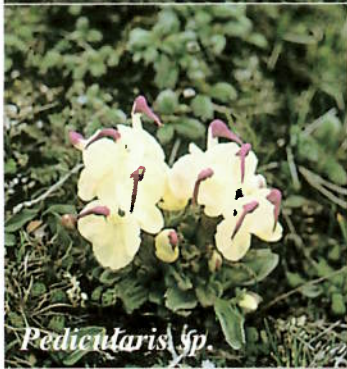
Blomster *vennen*

Nr. 4 - 2003 Årgang 26

Shan Shai Go fjellmassivet

Pedicularis sp.

Cardiocrinum giganteum var. yunnanense

Alle foto: Berit Østby

Styre og stell

Formann

Jorun Tharaldsen
Jutulveien 32 A
0853 Oslo
Tlf. 22 23 73 64

Sekretær

Berit Østby
Nestoppen 22
1344 HASLUM
Tlf. 67 58 25 63

Kasserer

Herdis Nelson
Lindebergåsen 47B
1068 OSLO
Tlf. 22 30 41 02

Kontonr. 7877 08 28529

Blomstervennen

Redaktør

Grethe Li
Trollstigen 4
1472 FJELLHAMAR
Tlf. 67 90 51 34
e-mail: grethli@online.no

Redaksjonsmedarbeidere:

Geir Moen
Tommy Tønsberg

Organisasjonsnummer: 982.473.675

Innhold:

Styret, redaksjonen og innhold.....	side 3
Redaksjonen.....	side 4
Hedis hage på nett.....	side 5
Staudeimport våren 2004.....	side 5
Sichuan i Kina.....	side 6
Fire utvalgte primula.....	side 13
Oversikt over møtedatoer.....	side 16
Kalender.....	side 17
Julemøte 2003.....	side 18

Blomstervennen er kontaktbladet til Blomstervenners klubb og kommer ut med fire utgaver i året.

Forsidebildet

Meconopsis integrifolia

Foto: Berit Østby

Redaksjonen

Så skjedde det som skjer hver høst – frosten tok siste rest av liv, og hagen ligger øde helt til neste vår. Jeg venner meg visst aldri til det – det føles vondt å se på de visne og triste vekstene. Det er mange som priser høsten og vinteren, og påstår at innehyggen, musikk, bøker og andre innesysler kompensere for aktivitetene i hagen og ute i naturen. De er nok heldigere enn jeg er, for jeg synes at vinteren blir lengre for hvert år som går.

Det er en viss trøst i bokhyllen – hagebøkene er i flittigere bruk om vinteren enn ellers. Det likner litt på situasjonen til en som er på slankekur, som leser kokebøker, og fråtser i lekre retter som ikke er tilgjengelige.

Noen rømmer sørover – temperaturen i Middehavslanene er fortsatt meget behagelig, i følge metereologene.

Vi som holder oss oppe i nord, får si med Rolf Jacobsen:

Se oftere mot nord.

Gå mot vinden, du får rødere kinn.

Finn den ulendte stien. Hold den.

Den er kortere.

Nord er best.

Vinterens flammehimmel, sommer-
nattens solmirakel.

Gå mot vinden. Klyv berg.

Se mot nord.

Oftere.

Det er langt dette landet.

Det meste er nord.

Dette er det fjerde og siste nummeret i 2003. Vi i redaksjonsgruppen håper at du har funnet noe av interesse i bladet. Vi er takknemlige for respons fra leserne, enten den kommer på telefon eller over nettet. Ta kontakt med oss!

Tommy

Grethe

Geir

HEDIS HAGE PÅ NETT

Hedis hage er nå på nett. Hedi Johansen var en av hovedpersonene i starten av Botanisk hages Venner. Snart er hennes hage kanskje historie.

Du kan klikke deg inn fra Botanisk hages hovedside: De naturhistoriske museer og Botanisk hage eller:

<http://www.nhm.uio.no/botanisk/bothage/hedishage/index.html>

Det er tidligere avdelingsgartner Steinar Volden ved Botanisk hage som har stått for denne presentasjonen i samarbeid med Hedis venner.

STAUDEIMPORTEN VÅREN 2004

Vi planlegger import fra Sündermann også neste vår. De som er interessert i å være med på årets staudeimport fra dette firmaet (levering våren 2004), bes fylle ut slippen under og sende den innen en uke etter at du har mottatt

Blomstervennen til:

Jorun Tharaldsen, Jutulveien 32 A, O853 Oslo, Tlf: 22 23 73 64

Vennligst legg også ved kr. 10,- i frimerker (helst i mindre valører) til dekking av utsending av prislister og bestillingsskjemaer.

Navn:.....

Gate/vei:.....

Postnr:.....Sted:.....

Sichuan i Kina

– et planteparadis i øst.

Av: *Berit Østby*

For en del år siden kom vi gjennom bekjente i kontakt med Quest Nature Tours, som også organiserer botaniske feltturer til forskjellige steder i verden. Vi har hatt svært god erfaring med organiseringen av disse turene, og ble sterkt fristet da vi ble forelagt programmet for en tur til Sichuan.

Sichuan ligger nord for Yunnan sydvest i Kina, og grenser vestover mot Xizang, det tidligere Tibet. Stammefolk nær beslektet med tibetanerne bor i disse fjellområdene både i Sichuan og Yunnan. Klimatisk ligger områdene på høyde med Nord-Afrika, men på grunn av høyden over havet er klimaet ganske hardt de fleste steder, med lange vintre, mens det i dalførene er vesentlig mildere.

Både Yunnan og Sichuan har en ekstremt rik flora. Tallene for Yunnan alene er at de har 15000 arter av den høyere planteorden, selv om denne provinsen alene utgjør bare 4% av hele landets territorium. Tar man med Sichuan, blir tallene på artene ennå høyere, og provinsen, selv om den er noe større enn Yunnan, utgjør en svært liten del av Kina.

Det er ikke rart at disse områdene, samt Himalaya-området, på grunn av sine unike planterikdommer, tiltrakk seg europeere og andre med botanisk interesse og utdannelse. Likeså reiste en del misjonærer, også mange av dem med kunnskaper i botanikk, til disse strøkene. Utallige og spennende er historiene om disse ferdene i det 19. århundre og begynnelsen av forrige, og de strabasene de utholdt for å sende plantemateriale og frø tilbake til Europa. Den gang var det i beste fall stier å ta seg frem på, og folkene var ikke alltid vennligsinnede. Alle har vel hørt navnene til George Forrest, Joseph F.C. Rock, Frank Kingdon Ward og Ernest H. Wilson. Jesuittprester som Père David, Père Delavayi, Père Farges og Père Soulié har satt sine spor på flere måter enn ved sin misjonærvirksomhet. Det er utallige planter som har deres navn som slekts- eller artsnavn. En av de planteslektene som disse områdene er spesielt kjent for, er de mange hundre artene av Rhododendron.

Turen startet og sluttet i Chengdu. Chengdu er hovedstad i Sichuan provinsen, med en befolkning på ca. 2 mill. Byen ligger i den nordvestre delen av Sichuan bassenget, ca. 1000 m.o.h. Det er en gammel by, med mange severdigheter. Vest for Chengdu er det fruktbare Sichuan-bassenget, kjent som Kinas risbolle, som er tett befolket og hvor hver m² jord er utnyttet. Et av verdens eldste vanningsystemer går på kryss og tvers over sletten, og rismarkene er en grønn kontrast til de høyfjellsområdene vi har reist gjennom.

Etter en natt i Chengdu, reiste vi først nordvestover langs elven Min Jiang i retning Maoxian. På veien besøkte vi *Dujiangyan* som har verdens eldste vanningsystem, og som står på UNESCOs liste over verdens kulturskatter. Anlegget, som ble påbegynt 200 år f.Kr., er et høydepunkt i utviklingen av vannstyring og –teknologi, og fungerer perfekt den dag idag. På veien passerte vi høye fjell, dype daler og typiske *Qiang* landsbyer.

Maoxiang er et lite markedssenter med en hovedgate, og er senterpunktet for Qiang-stammen, som er en gammel stamme med tibetanske røtter. Unge Qiang-jenter går i lange kjoler med splitt opp til livet, og med lange bukser under. De er elegant pyntet med sølvsmykker og sort eller hvit turban. Qiang-folket er berømt som murere og stenhuggere, og de har bygget noen meget karakteristiske vaktårn for å verne sine landsbyer.

Fra Maoxiang gikk turen til Jiuzhaiguo. På veien hit var det vi gjorde vår første stopp. Det var blå iris som fanget vår oppmerksomhet; *Iris ruthenica*, og like ved *Iris tectorum*. Dette var like ved en liten gård, og en morsom busk fanget vår oppmerksomhet; *Zanthoxylum chinense* (*Z. piperitum*), som var fulle av bær med peppersmak, også kalt Sichuan-pepper. Her så vi også de første *Anemone obtusiloba* i hvitt, blått og lys gult, dette var planter vi stadig fant langs hele ruten vår.

Noe høyere opp gjorde vi en ny stopp i en skogkant. Her var det lysende, rosa rhododendron oppover lia, *Rh. watsonii*, og *Clematis montana* som vokste i en vakker gulblomstrende *Berberis* sp. I skogbunnen blomstret bl.a. *Paeonia veitchii*, en lav *Doronicum*, *Meconopsis punicea* og *Dentaria heptaphylla* og en vakker *Lonicera*, *L. syringantha*.

Få mennesker utenfra Kina har hatt anledning til å besøke Jiuzhaiguo nasjonalpark. Jiuzhaiguo betyr «Dal med ni Tibetanske landsbyer», og er et

meget vakkert sted. For millioner av år siden var området under havets overflate. UNESCO tok *Jiuzhaiguo* inn på sin liste over verdens kulturskatter i 1992. *Jiuzhaiguo* er berømt for sine fjellsjøer, fossefall, dype kløfter, topologi, bratte klippevegger og høye topper. Reservatet dekker omlag 720 km², og stiger fra 2000 m.o.h. ved inngangen opp til 4300 m.o.h. på toppen av det hellige fjellet, *Zayi Zage*. De 118 fjellsjøene har alle mulige fantastiske blå sjatteringer, mot turkis og påfuglblått. Fargen kommer fra en kombinasjon av kalsium sedimenter fra fjellene og algevekst. Alle sjøene har typiske, romantiske navn som Sovende drage, Perlegrunnen, Gudinnesjøen og Alvesjøen.

Vakre fossefall forbinder noen av sjøene. Tibetanerne har bygget noen små kverner for å utnytte kraften i vannet til å male korn. Stier følger elvene inn i skogen, mens andre leder til fosser eller til broer over det grunne vannet, hvor det svømmer millioner av små fisk. Der det er dypt, kan man se eldgamle nedfallstrær gjennom det krystallklare vannet. I alle nasjonalparkene vi kom til på turen, var det absolutt nødvendig å holde seg på stiene. Utallige vakter var ansatt for å passe på at de besøkende holdt seg der de skulle. Nå er turismen på full fart opp i Kina etter at hindringene for fri ferdsel innen landet ble opphevet. Det er blitt storinnrykk til disse naturvakre områdene i ferier og helger. Det sier seg selv at slitasjen vil bli stor om det ikke legges restriksjoner på hvor en kan ferdes; og det var på de meget solid og pent anlagte plankestiene. Søplekasser var også jevnt fordelt, og ble tømt daglig. Vi var jo fristet til å lure oss av stiene for å fotografere av og til, men kom det en vakt, ble vi strengt skyssset tilbake. Og det var utrolig mye spennende å ta bilder av; *Cypripedium franchettii*, *Paris polyphylla*, *Azalea augustinii*, *Rosa sericea*, *Daphne acutiloba*, *Eleagnus confertus* og *Clephalotaxus fortunei*, for å nevne noe av alt det vi fant i *Jiuzhaiguo*.

På veien videre til Chuanzhusi besøkte vi Huanglong nasjonalpark, som ligger ca. 35 km nordøst for byen. På 3500m gjorde vi en stopp i nærheten av en liten gård for å se på noe gult som lyste i fjellskråningen. Og her gikk vi fra den ene overraskelsen til den andre; lysende turkis *Corydalis pachycentra*, *Primula stenocalyx*, *Androsace delavayi*, en praktfull *Aster soulei* og *Incarvillea*, antagelig *I. compacta*, enda en morsom *Primula*, *P. tangutica* og ikke minst *Meconopsis pseudointegrifolia*. I svært oppløftet stemning dro vi videre.

Da vi kom til toppen av et pass på 4100m, var det tåket og kjølig. Vi stoppet for å strekke litt på oss, og plutselig var vi fordelt over et stort område innover i fjellet; i tillegg til en nesten utsprungen *Rhododendron nivale ssp. boreale* var det små primula, *Trollius pumilus*, *Caltha scaposa* og en liten fin gul soleie, *Oxygraphis polypetala*. Vi fikk etter hvert samlet oss igjen og dro nedover dalen til neste stopp. Her vokste en merkelig Tamarix, *T. laxa*, med blomsterklassen sittende rett på grenen. Og like ovenfor: store enger med *Daphne tangutica*, som fikk en i gruppen som har ansvaret for samlingen av Daphne i USA til å gå helt av skaftet.

Under *Ming* dynastiet (1368-1644) ble det bygget et berømt tempel i *Huanglong* under et monumentalt fjell. Det er bare deler av tempelet som er bevart, og det foregikk større restaureringsarbeider. Skogen omkring er meget vel bevart og inneholdt også store gamle rhododendron i rosa og hvitt. Tusenvis av sjøer og pytter oppover langs dalen skaper et fantastisk og meget spesielt landskap. Vi gikk stien helt opp, og på veien fant vi spesielt flere arter *Corydalis* i gult, rosa og turkis, *Primula orbicularis* og *Cypripedium tibeticum*.

Songpan er nabobyen til Chuanzhusi. Her er bymuren godt bevart, med sine praktfullt utskårne treporter. Songpan ligger ved hovedankomsten til de vide gressmarkene i vest, og befolkningen er hovedsakelig Hui (muslimer) fra Sentral-Asia.

På veien til Wolong (ca. 2000m) passerte vi landsbyer hvor tibetanske *Qiang* bor på tradisjonelt vis, med sin spesielle byggeskikk og redskaper. I Wolong skulle vi bo i tre dager og besøke flere områder i de høye fjellene omkring.

Wolong panda-reservat er en nasjonalpark som skal beskytte et høyfjellsøkologisk system med panda, gullape og sjeldne, utrydningstruede planter. Reservatet dekker 200 km². Det bor mer enn 100 ville pandaer i reservatet, ca. 10 % av hele verdens populasjon. Dessverre fikk vi ikke komme til i reservatet for den røde «pandaen», men den vanlige fikk vi gleden av å beundre i inngjerdete områder, og de var like spesielle som vi trodde på forhånd. Selvsagt var det anlagt en stor «pandaindustri» utenfor, hvor all verdens panda-effekter kunne kjøpes.

På veien tilbake hadde vi et par fine botaniske opplevelser. Vi vandret innover en liten dal langs en bekk, og midt i det grønne satte vi oss for å nyte medbragt lunsj. Her var det litt av hvert å se, bl.a. *Salix magnifica*, som jeg dyrker her, en vakker kristtorn, virkelig tornet, og *Saxifraga rufens*, med krypende rotstokk, svært spesiell med to lange hvite flikete kronblad hengende ned. Nesten vis-a-vis gikk den trange Yin Chang Gou (Sølvminedalen) inn. Som navnet tilsier var det i tidligere tider bergverksdrift her, og hulene så vi langt oppe i fjellveggen. Utrolig at noen kunne komme seg dit! Vi gikk noen kilometer langs elven innover, og her var det et rent planteparadis. Det første vi så, var en stor populasjon av *Corydalis flexuosa*, som lyste blått mot sølvskimrende skifersten. Vakre *Deutzia lcf. longifolia* prydet sidene av veien, likeså *Rosa pteracantha*, *Syringa komarowii* og flere andre av våre fine hageplanter, og på bergnabbene fant vi akeleier, *Thalictrum sp.*, *Primula gemmifera*, en vakker lavvokst salix-art, *Geranium moupinense* og meget mer.

Neste overnatting skulle være i Rilong, og igjen skulle vi over et pass på 4000m. Like før passet stoppet vi for lunsj, og ikke minst for å fotografere den lysende gule *Meconopsis integrifolia*, som vokste som ugress i fjellet. Og som en komplement til denne fant vi mengder av den dyp fiolette *Omphalogramma vinciflora* og *Primula limbata* i en noe lysere blåtone. Det ble så vidt tid til en liten matbit før vi fortsatte til og over passet. Og på den andre siden vokste hele flatene av fiolett, lav *Rhododendron nivale ssp. boreale*. Den lyste vakkert opp, og innimellom fant vi *Meconopsis cf. Henricii*, *M. simplicifolia* og *M. punicea*. *M. horridula* vokste litt høyere oppe, i skredsonen, men var ikke i blomst.

Vest for Wolong reservatet ligger Siguniang fjellmassivet – «Fire piker fjellet», Siguniang Shan. Massivet er en samling topper, og den høyeste, Yaomai Feng, er den nest høyeste topp i Sichuan med sine 6250 m. De andre tre er omlag 5500 m, mens Rilong, der vi overnattet, lå på ca. 3000 m. Området var kjennetegnet ved høye snødekkede topper, dype daler, rene elver, flott skog, bio-diversitet i overflod, nydelige alpeenger, fossefall og sjeldne fjellplanter.

Vi tok en lokal buss inn i det mest fantastiske landskap jeg har sett. Langs dalsidene lyste rhododendron opp i hvitt og rosa, bl.a. *R. faberi ssp. Prattii*

og *R. decorum*. Vi kjørte opp til toppen av veien, og ble satt av for å vandre dalen nedover igjen. Landskapet var vakkert og åpent, med *Caltha palustris ssp. chinensis* som lyste gullgult i skogbunnen sammen med *Anemone rivularis*, rosa *Podophyllum hexandrum*, *Primula palmata* og *Cypripedium flavum*.

På veien fra Rilong til Danba kjørte vi gjennom dype kløfter, og passerte tibetanske små landsbyer pyntet med bønneflagg. Mellom Danba og Kangding passerte vi det berømte Buddhist-tempelet i Qianning, som var et fantastisk syn med sitt tak av rent gull. Vi stoppet et par ganger underveis; først en bråstopp da vår planteinteresserte sjåfør fikk øye på *Pleione aff. bulbocoioides* i mengder på et fjellutspring like ved veien – den eneste gangen vi fikk se denne! Senere, like ved tempelet, fikk vi øye på den gule formen av *Stellera chamaejasme*.

Kangding ligger fantastisk til i en trang dal ved en fossende elv. De tidlige plantejegerne kalte byen Taschienlu, og den var Pere Soulie's base gjennom flere år. Stedet er et senter for handelen mellom tibetansk og kinesisk kultur, og hovedveien til Lhasa går gjennom byen. Syd for Kangding ligger Minya Konka eller Gongga Shan (7665 m), som Joseph Rock i en kort periode mente var verdens høyeste fjell. Igjen måtte vi over et pass, det høyeste hittil, på 4300m, og igjen et utrolig utvalg i nye (og gamle) planter. En aldeles merkelig *Pedicularis* lyste opp som små gule flekker. Den lå tett på bakken og hadde merkelige dyp burgunder kroker som sto opp. Dette i kontrast til turkis *Corydalis melanochlora*, en sterk gul *Thermopsis smithii* og mye annet. Også her fant vi diverse *Meconopsis*. – Lengre nede i dalen vokste en rar rabarbra, *Rheum alexandrae*, 40cm i lysende gult og flere primula. Også *Rhododendron flavidum* fant vi ennå litt lenger nede.

Ovenfor Kangding besøkte vi Mugecuo, som er en nydelig fjellsjø omgitt av vernet skog, og med en fantastisk utsikt. Dette ble vårt mål dagen etter, igjen med nye planteopplevelser. Spesielt primula ble dagens tema; *P. secundiflora*, *P. orbicularis* og *P. cockburniana*, *P. chionantha ssp. sinopurpurea*. En vakker *Androsace wardii* lyste opp i skogbunnen, og diverse *Rhododendron* i områdene i skogen. Her vokste *R. oreodoxa* og *R. concinnum* bl.a. Stadig så vi morsomme planter her og der, som en fin

Smilacina sp. med rosa klokker og *Arisaema elephas*. En vakker gran må nevnes: *Abies delavayi*.

Neste og siste stopp på runden vår i Sichuan, var Baoxing. Men på veien dit tok vi en siste avstikker langs en sidevei, i ca. 2000m høyde. Igjen nye og fascinerende planteopplevelser. Spesielt må nevnes praktfulle planter av *Cardiocrinum giganteum* var. *yunnanense* på over 2m med sitt rødflamme svelg. Vi fant også en vakker form av katsuratreet, *Cercidiphyllum japonicum* ssp *chinense* og *Neillia thibetica*.

Fengton Zhai, eller Baoxing nasjonalpark, er et reservat for sjeldne planter og for pandaer og andre truede dyrearter. Ellers er Baoxing kjent for sin marmorindustri. Midt på torvet var det kommet en 10m høy marmorskulptur av pandaer. Vi ble også mektig imponert over et mange hundre meter langt gjerde i marmor langs elven. Det besto av relieffer på 2m, og hver del hadde et relieff av en plante eller et dyr med navn på kinesisk og latin! Dessverre var omgivelsene ganske forurenset og støvete fra sterk trafikk og industrien oppe i dalen. Det er vel fare for at den vakre hvite marmoren etter hvert får et grålig preg.

Den siste dagen tok vi en tur for oss selv sammen med en av kanadierne. Stien gikk bratt oppover mot fjellet. Langs veien kom vi plutselig til et lite bønnested eller helligdom. Stedet var stadig brukt av lokalbefolkningen som kom ens ærend opp fra dalen hit med sine bønner og for å legge igjen en liten gave. Etter enda noen hundre meter, da vi trodde vi var over en kant og over i et mer alpint område, dukket det opp en liten klynge gårder. Vi ble omgående bedt på en, og etter hvert flere, kopper søt te. Kommunikasjonen var ikke det enkleste, men man kommer langt med smil og små gester. Det var populært å ta foto med digitalt kamera, slik at de kunne se bildet etterpå, det skapte kontakt!

Tilbake i Chengdu delte gruppens veier seg – vi fortsatte til Beijing til nye og spennende dager der. Men våre opplevelser i det vakre, ville Sichuan vil være fast i vår bevissthet som noe av det beste vi har opplevet.

Fire utvalgte Primula

Av: *Geir Moen*

Jeg har i de senere år fattet interesse for slekten Primula, men siden jeg har en svakhet for alpine planter, er også mine valg av Primula arter preget av dette. Primulaslekten består av rundt 430 kjente arter, så det skulle være noe for enhver smak. Ikke minst kan man finne virkelige utfordringer når det gjelder dyrkningskunnskaper innen denne slekten, selv om mange av dem er svært lette å tilfredstille. Mine Primula har jeg i all hovedsak formert opp fra frø. Frø av Primula kan lett skaffes gjennom frøkataloger, plantevenner og foreninger. Noen arter kan være svært uvanlige i kultur i flere år, for så plutselig å dukke opp i den ene planteskolen etter den andre. Og så går det noen år, og statusen som svært uvanlig er igjen relevant. Et eksempel på dette er *Primula wollastonii* som jeg beskriver nærmere i denne artikkelen.

Hovedgrunnen til denne «kom og gå» tendensen ser ut til å være ganske innlysende. Mange av disse plantene lever under så spesielle vekstforhold, at man rett og slett ikke klarer å holde liv i dem over tid. Derfor er det litt synd at den norske interessen for denne typen vekster ikke er mer utbredt, da vi i store deler av landet burde ha bedre klimatiske forutsetninger for å lykkes enn for eksempel engelskmennene. Det ser også ut til at en del av artene er forholdsvis kortlivede, slik at man bør passe på å samle inn frø for å opprettholde plantene i hagen. Dette medfører at man for enkelte arter, stadig er avhengig av å innføre nytt materiale fra naturen, da primært i form av frø. Frøene mine ankommer som regel rundt januar/februar. Siden jeg som regel bestiller frø fra mange forskjellige kilder, samler jeg opp frøpakker i kjøleskapet. I begynnelsen av mars starter jeg med såingen. Jeg sår primulafrøene i pletter med en godt drenert kompost. Jeg trykker overflaten lett til, og sprer frøene på overflaten. Deretter legger jeg på et tynt (men dekkende) lag med 2-4 mm akvariegrus. Denne grusen har flere funksjoner, blandt annet å holde på fuktigheten. Men den effekten jeg har størst nytte av, er at den ser ut til å forsinke moseveksten i pottene betraktelig. Pottene settes deretter i fiskekasser av isopor som plasseres på en plass skjermet for sol, deretter dekker jeg kassene med klare plater av acrylplast. Bortsett fra å passe på at frøpottene ikke tørker ut, så er det nå bare å vente.

Når frøene etter hvert spirer, senker jeg pottene i sand i en kaldbenk. Et annet alternativ er å grave pottene ned i et bed i hagen, hvor de er skjermet for sterk sol og ikke blir kvalt av andre vekster. Utpå sensommeren planter jeg ut hele klumpen med småplanter, uten å dele den opp. Delingen foretar jeg først året etter, noe som jeg har erfart gir langt flere levedyktige planter.

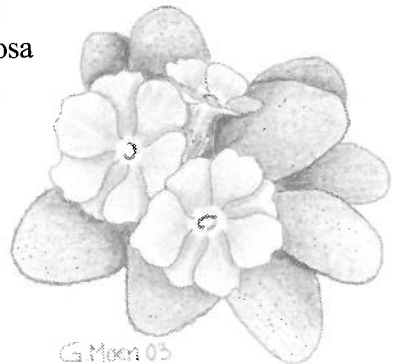
Når det gjelder selve dyrkingen av *Primulae* mine, har jeg to hovedprinsipper:

God fuktighet i vekstperioden, og sparsom fuktighet i hvileperioden. Dette har vist seg å være spesielt viktig om man vil begi seg inn på å dyrke enkelte arter fra høyereliggende strøk i Asia. Dette løser jeg svært enkelt ved at jeg i god tid før høstregnet setter inn, dekker plantene med gjennomsiktige plastbokser. Jeg bruker av de firekantede boksene beregnet på emballasje til smågodt. Disse blir stort sett bare kastet etter at godteriet er fylt opp i butikkene, slik at en liten runde på byen fort gir en 20-30 bokser. Det er en fordel å lage noen luftehull i sidene, slik at man får veltillasjon rundt plantene. Noen av plantene dyrker jeg slik at de alltid har en eller form for tak over hodet. Et eksempel er *Primula reidii* var. *williamsii*, som vokser inntil en overhengende stein.

Primula recubariensis

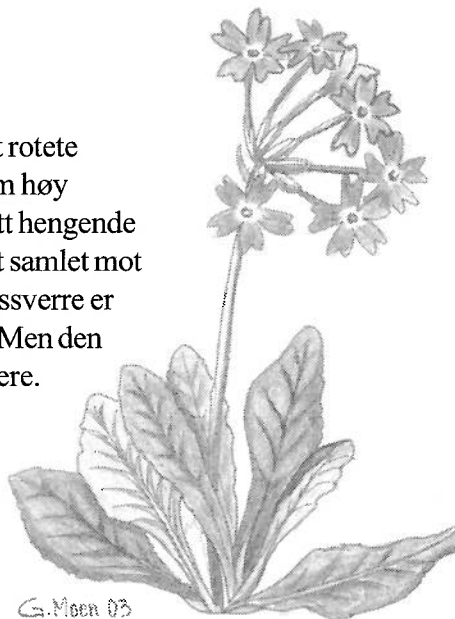
Denne må vel kunne betegnes som en dvergplante i primulasammenheng. Den får en rosett av litt læraktige blad, og de nærmest stilkløse lillarosa blomstene er svært store i forhold til planten.

Denne primulaen ble oppdaget i de Italienske alper ganske nylig. Mine frøformerte planter blomstret første gang i 2002, og de ser svært lovende ut. Først i år har jeg plantet ut noen eksemplarer forskjellige steder i hagen, slik at jeg har ingen erfaring med herdigheten.

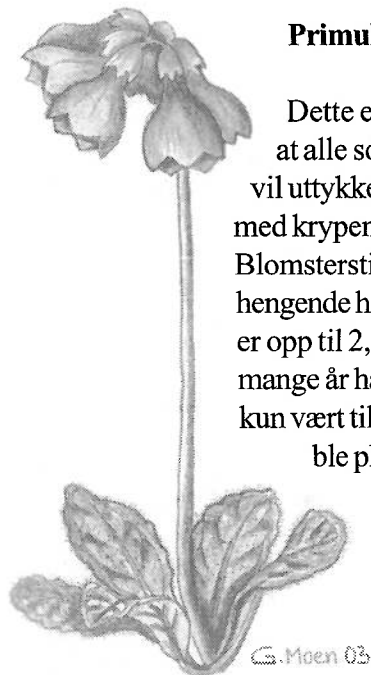
Primula hallerii

En robust primula fra Europa. Fra en litt rotete bladrosett, kommer det opp en ca 20 cm høy blomsterstengel som bærer opp til 20 lett hengende blomster. Blomsterstanden er som oftest samlet mot den ene siden av blomsterstengelen. Dessverre er planten, i alle fall hos meg, litt kortlivet. Men den kompenseres med å være lett å frøformere. Mine planter vokser i grusblandet, forholdsvis fuktig jord.

Primula wollastonii

Dette er en «WOW» plante fra Nepal. Jeg tør påstå at alle som ser bilde av denne planten for første gang, vil uttrykke noe i retning av «WOW». Planten sprer seg med krypende rizhomer, og har lys grønne hårete blader. Blomsterstilken er hvitmelet, ca 25 cm lang og bærer 2-8 hengende himmelblå til purpurfargede blomster. Blomstene er opp til 2,5 cm lange og «overdysset» med hvitt mel. I mange år har denne planten for majoriteten av hagefolk, kun vært tilgjengelig i litteraturen. Men for et par år siden ble planten å finne i kataloger med villinnsamlet frø, og i skrivende stund vet jeg at den selges fra et par planteskoler i England. Når det gjelder dyrkningen gir jeg den samme forhold som *Primula reidii* var. *williamsii*.

Primula viallii

Dette er en kjent og kjær Asiatisk representant for slekten, men ikke en typisk fjellplante. Den er tidvis tilgjengelig i hagesentre og planteskoler, og er ikke spesielt vanskelig å dyrke. Den er meget lett gjenkjennelig med sine skarlagensrøde og blåfiolette blomsterspir. Hos meg har det vist seg at den har hatt en tendens til å gå ut etter noen år, men den er som mange andre primula lett å formere fra frø. Jeg vet at andre overhodet ikke skjønner hva jeg snakker om når jeg sier at denne har lett for å gå ut, og de kan gladelig fortelle at den har stått i hagen i årevis. Men etter at jeg begynte å dekke mot høstfukt, har også jeg klart å forlenge levetiden merkbart.

OVERSIKT OVER MØTEDAGER I 2004

- husk å sette av disse dagene:

- 29. januar (NB, 5. torsdag i måneden)
- 26. februar
- 25. mars
- 22. april
- 30.-31. mai (pinsen),
jubileumsarrangement
- 21. august, plantebyttemøte
- 23. september
- 28. oktober
- 25. november (årsmøte)
- 9. desember (julemøte)

Kalender

Årsmøte

TORSDAG 27. NOVEMBER KL. 19.30

Til behandling foreligger:

1. Årsberetning (vedlagt)
2. Regnskap (vedlagt)
3. Valg

Den kjente og skattede danske forfatteren, fotografen og foredragsholderen JØRN DANNEBOE kommer og kåserer om IDÈRIKE HAGER. Det er tittelen på hans nyeste bok, som beskriver 36 danske og 3 sydsvenske hager. Her er han innom nær sagt alle bedtyper, som steinbed, rosebed, skog- og surbunnsbed og mye mer. Jørn Danneboe har også skrevet bøkene Stenbedet og Skov- og surbundsbedet.

Medlemsmøte i januar:

TORSDAG 29. JANUAR KL. 19.30 (obs! femte torsdag i måneden)

Professor Rolf Yngve Berg vil holde fordraget:

PLANTEOPPLEVELSER i VEST-AUSTRALIA OG AUSTRAL-ALPENE.

Rolf Y. Berg startet sin karriere som direktør ved University of California, Davis, der han var fra 1962 til –65. Han var professor i botanikk ved Universitetet i Oslo fra 1965 til –95. I forskningssammenheng har han tilbragt et år i Australia (Perth og Canberra). Han var også ansvarlig for planlegging og oppbygning av fjellhagen på Tøyen. I høst ble han innvalgt som æresmedlem i Botanical Society of America.

JULEMØTE

11. DESEMBER kl. 19.30

Elin Conradi, som har vært formann i klubben og redaktør av Blomstervennen i 24 år, skal ta for seg følgende tema:

«MINE KJÆRESTE BILDER OG PLANTER»

Etter snart 50 år med kamera og blomster, - etter å ha fulgt utviklingen i blomsterfotografering både teknisk og motivmessig – har jeg ofte irritert meg over manier og trender. Alt er blitt så perfekt. Jeg har derfor tenkt meget på hvorfor jeg fotograferer, og hva jeg vil med bildene. Hva er egentlig et vakkert bilde?

Blomstervenner inviteres hjem i vårhaven, på en tur i Alpene og til solnedgang på fjellet.

Inngangspenger kr. 80,-

Frist for påmelding til julemøtet: 30. november.

Påmelding til Berit Østby,
Tlf. 67 58 25 63 (etter 18.00)

eller Tone Lise Smith
tlf. 66 90 67 24 (etter 18.00),
e-mail tsmith@broadpark.no

Incarvillea grandiflora

Cypripedium franchetti ->

Podophyllum hexandrum

Primula chionantha
ssp. *purpurea*

Alle foto: Berit Østby

Planteportrettet

Fritillaria eduardii

Foto: Geir Moen

Planten er et av medlemmene i imperialis komplekset, men er en adskillig lavere plante (60 cm) enn den mer kjente *Fritillaria imperialis* (keiserkrone). I motsetning til sine nærstående slektninger, er denne planten helt uten den noe ubehagelige *Fritillaria* lukten. *Fritillaria eduardii* kommer fra Tadjikistan, nærmere bestemt Pamir Alai hvor den vokser på rundt 2000 moh.

Geir